

1

To ráno, kdy zemřel Bernie Pryde – mohlo to být i brzy po ránu, neboť Bernie odešel z vlastní vůle a nestálo mu za to zaznamenávat čas svého skonu – uvízla Cordelia za výpadku proudu na lince Bakerloo před stanicí Lambeth North a přišla do kanceláře s půlhodinovým zpožděním. Vystoupila z metra na Oxford Circus do jasného červnového slunce, chvatně míjela časně zákazníky nahlízející do výloh obchodního domu Dickins a Jones, vrhla se do kakofonie Kingly Street a razila si cestu mezi přelidněným chodníkem a lesklým shlukem aut a dodávek, jež ucpávaly úzkou ulici. Ten spěch, jak dobře věděla, byl zbytečný, pouhý příznak jejího chorobného smyslu pro pořádek a dochvilnost. Žádné schůzky nebyly sjednány, žádné pohovory s klienty, žádný nedořešený případ ji nečekal, ani žádnou závěrečnou zprávu nebylo třeba napsat. Spolu s výpomocnou písařkou, slečnou Sparshottovou, rozesílala Cordelia (byl to její nápad) informace o detektivní kanceláři všem londýnským advokátům v naději, že získají zákaznictvo; slečna Sparshottová na tom patrně už pilně pracuje, oči jí chvílemi sjíždějí k hodinkám, zatímco nad každou minutou Cordeliina zpoždění vyťukává své staccatové podráždění. Byla to nepůvabná žena se rty trvale sevřenými, jako by se obávala, že jí vyčnělé zuby vyklouznou z úst, s ustupující bradou, na níž jí tak rychle, jak byl vytrháván, vyrůstal tuhý chlup, a s plavými vlasy zvlněnými nepoddajnou ondulací. Ta brada a ústa připadaly Cordelii jako zhmotnělé popření názoru, že se lidé rodí sobě rovni, a pokoušela se čas od času oblíbit si slečnu Sparshottovou a soucítit s ní, soucítit s životem prožívaným v jednopokojových bytech, odměřovaným pětipencovými mincemi vřazovanými do plynových radiátorů a ohraničeným ozdobnými štepy a ručním lemováním. Slečna Sparshottová byla

totiž zručná švadlena, neúnavná frekventantka večerních kurzů Londýnské městské rady. Šaty mívala krásně vypracované, ale dobově tak neurčitelné, že se vlastně vždycky míjely s módou: rovné šedé nebo černé sukně, které byly cvičební ukázkou, jak skládat plisé nebo všívat zdrhovadlo; halenky s mužskými límečky a manžetami fádnic pastelových odstínů, na nichž bez ladu a skladu vystavovala svou kolekci bižuterie; důmyslně střížené šaty s obrubou přesně tak vysoko, aby vynikly její beztvaré nohy a tlusté kotníky.

Cordelia neměla sebemenší předtuchu tragédie, když otvírala vchod domu, trvale zajištěný jen zástrčkou pro pohodlí nenápadných, diskrétních nájemníků i jejich neméně diskrétních návštěvníků. Nový bronzový štítek nalevo ode dveří se jasně leskl na slunci v rušivém kontrastu s jejich vyrudlým, špínou zaneseným nátěrem. Cordelia přejela štítek uznaným pohledem.

PRYDEOVA DETEKTIVNÍ KANCELÁŘ
Bernard G. Pryde & Cordelia Grayová

Cordelii stálo pár týdnů trpělivého taktního přemlouvání, než Bernieho přesvědčila, že se nehodí připojovat k jeho jménu „bývalý příslušník kriminálního odd. Metropolitní policie“ a před její jméno „slečna“. Jiné problémy s firemním štítkem nenastaly, neboť Cordelia neměla ani kvalifikaci, ani zkušenost vztahující se k oboru, a jediný kapitál, který vkládala do podniku, představovalo její útlé, leč sporé dvaadvacetileté tělo, její značná inteligence, jež v Berniem, jak se jí zdálo, vzbouzela občas spíš rozpaky než obdiv, a zpola nedůtklivá, zpola soucitná přichylnost k Berniemu samotnému. Cordelia velmi brzy zjistila, že se k němu život sice nijak dramaticky, ale rozhodně obrátil zády. Svědčilo o tom všelicos. Berniemu se nikdy nepodařilo obsadit v autobuse záviděníhodné místo vepředu; ve vlaku se nikdy nemohl pokochat pohledem

z okna, okamžitě mu jej zastínil jiný vlak; chléb mu zákonitě padal na namazanou stranu; minimorris jezdil celkem spolehlivě, když jej řídila ona, Berniemu selhával na nejrušnějších, nejnepříhodnějších křižovatkách. Někdy ji napadlo, zda tím, že v návalu deprese či zvráceného masochismu přijala jeho nabídku spolumajitelství, nepřivolala na sebe i jeho smůlu. Buď jak buď, nikdy v sobě nenašla dost síly, aby na tom něco změnila.

Schodiště jako vždycky páchlo zatuchlým potem, leštidlem na nábytek a dezinfekcí. Stěny byly temně zelené a bez ohledu na roční dobu stejně vlhké, jako kdyby vylučovaly miasma zoufalé snahy o důstojnost, a zároveň porážky. Schody s ozdobným zábradlím z tepaného železa pokrývalo potřhané a pošpiněné linoleum, které majitel domu dával záplatovat kusy různobarevných odstínů, jen poté co si některý nájemník stěžoval. Kancelář byla ve třetím patře. Když Cordelia vstupovala, neslyšela klapot psacího stroje; slečna Sparshottová jej právě čistila. Byl to staříčkový imperial – stálá příčina oprávněných stížností. Slečna Sparshottová vzhledla, tvář zalitou ruměncem zlosti, záda ztuhlá jako tabulátor na jejím stroji.

„Už se vás nemůžu dočkat, slečno Grayová. Pan Pryde mi dělá starosti. Je určitě ve své kanceláři, ale je tam zticha, nějak moc zticha, a dveře má zamčené.“

Cordelii zamrazilo u srdce. Zacloumala klikou.

„Proč jste něco neudělala?“

„Co jsem měla dělat, slečno Grayová? Klepala jsem na dveře a volala na něho. Ani to bych si neměla dovolovat, jsem tu jen výpomocná síla, nejsem kompetentní o něčem tu rozhodovat. Ocitla bych se ve velmi trapné situaci, kdyby odpověděl. Má ostatně právo užívat si své kanceláře, ne? A kromě toho si nejsem jistá, jestli tam vůbec je.“

„Musí tam být. Dveře jsou zamčené a má tady klobouk.“

Bernieho trilby s umaštěnou, kolem dokola vzhůru ohrnutou krempou, komediantská hučka, visel na spirálovitém

věšáku jako symbol beznadějně sešlosti. Cordelia šátrala v kabele po svém klíči. Ten nejpotřebnější předmět se jako obyčejně propadl až na dno. Slečna Sparshottová začala bušit do kláves, jako by se chtěla distancovat od hrozícího traumatu. Do lomozu stroje řekla obranným tónem:

„Na stole máte nějaký dopis.“

Cordelia roztrhla obálku. Byla v ní krátká a jednoznačná zpráva. Bernie se vždycky dovedl vyjadřovat stručně, když měl co říct:

Promiňte, společnosti, řekli mi, že je to rakovina, a volím snadnější způsob, jak z toho ven. Viděl jsem, co s lidmi udělá léčení, a o nic takového nestojím. Sepsal jsem závěť, je u mého advokáta. Na stole najdete jeho jméno. Podnik jsem odkázal Vám. Všecko, včetně veškerého zařízení. Mnoho štěstí a děkuju Vám.

Pod to přičmáral s bezohledností lidí odsouzených k smrti poslední nešetrou prosbu:

Jestliže mě najdete živého, proboha, počkejte chvíli, než přivoláte pomoc. V tom se na vás spoléhám, společnosti. Bernie

Odemkla dveře, vešla pomalu do kanceláře a opatrně za sebou zavřela.

Oddechla si, když zjistila, že nemusí čekat. Bernie byl mrtvý. Ležel na stole, jako by se zhroutil vyčerpáním. Pravou ruku měl zpola zařatou a otevřená smrtící břitva, která se zřejmě smekla po desce stolu, kde zanechala tenkou krvavou, jako by slimáčí stopu, se zastavila ve vratké poloze na samém jeho okraji. Levá ruka se zápěstím rozetnutým dvěma rovnoběžnými řezy spočívala dlaní vzhůru ve smaltované míse, v které Cordelia umývala nádobí. Bernie ji naplnil vodou, teď ale byla vrchovatá bledě růžovou, nasládle páchnoucí tekutinou,

z níž prosvítaly voskově hladké prsty, jakoby prosebně zkroucené a napohled bílé a něžné jako prsty dítěte. Krvavá voda přetekla na stůl a na podlahu, kde se vsákla do obdélníku pestrobarevného koberce, který Bernie nedávno koupil v naději, že v očích návštěvníků stoupne jeho společenská prestiž, který ovšem podle Cordeliina soukromého mínění spíš jen upozorňoval na sešlost ostatního zařízení kanceláře. Jeden řez na zápěstí byl zkusmý a mělký, druhý však šel do hloubky až na kost, takže rozevřené okraje rány, z níž se odplavila krev, zely čistě jako ilustrace v učebnici anatomie. Cordelia si vzpomněla, že jí Bernie kdysi vyprávěl, jak na své první pochůzce jako mladý konstábl objevil člověka, jenž se pokusil o sebevraždu. Byl to stařec schoulený ve dveřích jakéhosi skladiště, který si střepem lahve rozřezal zápěstí, ale později se zmátořil do nechtěného živoření, protože mu ohromný chuchvalec sražené krve ucpal přeřezané žíly. Bernie na to nezapomněl a předem se pojistil, aby se mu krev nesrazila. Všimla si, že učinil ještě jedno opatření: vpravo na stole stál prázdný šálek, v kterém mu servírovala odpolední čaj, a na jeho okraji i po straně bylo vidět šmouhy po prášku, možná po aspirinu nebo také po barbiturátu. Uschlý hlen, který Berniemu utkvěl v koutku úst, nesl podobné stopy. Rty měl vyšpulené a pootevřené jako spící, rozmrzelé a zranitelné dítě. Vystrčila hlavu ze dveří kanceláře a řekla tiše:

„Pan Pryde je mrtev. Nechoďte sem. Zavolám odtud policii.“

Oznámení přijali věcně, někoho prý pošlou. Cordelia usedla vedle mrtvého těla, a jak čekala, pocítila potřebu nějakým útěšným gestem projevit lítost a něžně se dotkla Bernieho vlasů. Smrt ještě nestačila zničit všechny jejich chladné beznervé buňky a vlasy byly na dotek drsné a nepříjemně živé jako srst zvířete. Rychle odtáhla ruku a opatrně ji přiložila k jeho spánku. Kůže byla lepkavá a velice studená. Tohle je smrt, tak tomu bylo i s otcem. Ani u něho nemělo gesto lítosti žádný

význam a smysl. Ve smrti nebylo o nic víc dorozumění než v životě.

Uvažovala, kdy přesně Bernie zemřel. To už se zřejmě nikdy nikdo nedozví. Patrně to ani sám Bernie nevěděl. Ale přece jen tu musel být nějaký měřitelný okamžik, kdy přestal být Berniem a stal se touto nicotnou, a přitom trapně tíživou hromádkou masa a kostí. Je to podivné, že chvilka pro něho tak důležitá mohla uplynout bez jeho vědomí. Paní Wilkesová, druhá Cordeliina pěstounka, by řekla, že Bernie všechno věděl, že to pro něho byla chvíle nepopsatelné slávy, zářících věží, věčného zpěvu, nebeského triumfu. Ubohá paní Wilkesová! Vdova, která jediného syna ztratila ve válce, jejíž skrovný dům neustále hlučel dětmi, které jí byly svěřeny a vlastně ji živily – ta věru potřebovala své sny. Držela se v životě pohodlných mravních zásad, jež si schraňovala jako valouny uhlí na zimu. Cordelia si ji teď po letech zase jednou vybavila a znovu slyšela její unavený, odhodlaně povzbudivý hlas: „Když tě Pán nenavštíví odcházej, jistě tě navštíví, až se bude vracet.“ Inu, ať už odcházel, nebo přicházel, Bernieho nenavštívil.

Bylo to divné, ale pro Bernieho dost typické, že si zachovával umíněný a nezdolný optimismus, pokud šlo o podnik, i když v pokladniče neměli víc než pár mincí na plynoměr, a přitom se zcela bez boje vzdal naděje na další život. Nebylo to snad proto, že si podvědomě připustil, že ani on, ani jeho podnik nemají žádnou reálnou budoucnost, a usoudil, že se takhle může aspoň se ctí vzdát života i živobyť? Provedl to zdařile, i když dost hudlařsky, což překvapovalo u bývalého policisty, který se vyznal ve způsobech usmrcování. A pak jí svitlo, proč zvolil břitvu a drogy. Pistole! Mohl vlastně snadno skoncovat se životem. Mohl zvolit pistoli, ale tu chtěl nechat jí; odkázal jí zbraň se vším ostatním: s vratkými registračkami, starožitným psacím strojem, výstrojí pro vyšetřování na místě činu, minimorrisem, se svými otřesuvzdornými vodotěsnými hodinkami, se zakrváceným kobercem, s přehnaně

velikou zásobou dopisního papíru s ozdobnou hlavičkou *Prydeova detektivní kancelář – Vaše starosti na naši hlavu*. Veškeré zařízení, slovo *veškeré* podtrhl. Nepochybně ji tím chtěl upozornit na pistoli.

Odemkla malou spodní zásuvku Bernieho psacího stolu, od níž jen oni dva měli klíče, a vzala odtud zbraň. Byla dosud v semišovém pouzdře provlečeném šňůrkou, které sama vyrobila; byly v něm i tři zvlášť zabalené nábojnice. Byla to poloautomatická osmatřícítka. Nevěděla, jak k ní přišel, ale věděla najisto, že zbrojní pas neměl. Nikdy v ní nespátrovala smrtelnou zbraň, asi proto, že ji Bernieho chlapecky naivní posedlost, kterou k ní choval, zredukovala na neškodnou dětskou hračku. Pokoušel se Cordelii vyškolit – aspoň teoreticky – na obstojného střelce. Jezdili cvičit do houštin lesoparku Epping Forest a její vzpomínky na pistoli se prolínaly s prosvětlenými stíny a sytým pachem tlejícího listí. Obvykle připevnil terč na příhodný strom – zbraň byla nabita slepými náboji – a Cordelia dosud slyšela jeho vzrušené strohé povely: „Mírně pokrčít kolena! Nohy od sebe! Napráhnout paži! Teď levou ruku přiložit k hlavni, vzít ji do hrsti. Oči nespouštět z terče! Paži napřaženou, spolécnice, napřaženou! Výborně! Ujde to, ujde to, celkem to jde.“ – „Ale Bernie,“ říkala, „stejně z ní nikdy nesmíme vystřelit. Nemáme zbrojní pas.“ S vychytralým, sebejistým úsměvem člověka, který ví, co chce, odpověděl: „Jestliže někdy v náhlém rozčilení vystřelíme, půjde nám o život. V takovém případě je otázka zbrojního pasu zcela bezpředmětná.“ Tahle efektní fráze se mu zalíbila, a opakoval ji, zvedaje svou melancholickou tvář k slunci jako pes. Co asi viděl ve svých představách? Jak se oba krčí za balvanem kdesi v pustých blatech, jak kulky pleskají do žuly, jak si z ruky do ruky předávají kouřící pistoli?

„S municí musíme šetřit,“ říkal. „Ne že bych ji nesehnal, samozřejmě...“ Úsměv na tváři mu ztuhl, jako by si připomněl ty tajemné kontakty, ty všudypřítomné a úslužné známosti, které by si mohl kdykoli přivolat z jejich šerého polosvěta.